

3. Magyarország Törvény: A nemzeti felsőoktatásról. CCIV (2011). URL: https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100204.TV

ГОМОНАЙ О.П.,
БАРНА Х.В.

Мукачівський державний університет, Україна

ЗНАЧЕННЯ КАЗКИ У СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНИКА

Дошкільний вік – це період дитинства у якому досить інтенсивно розвиваються інтелектуальні, музичні, розумові та творчі здібності. Дитина починає досить активно фантазувати, відбувається розвиток уяви, логічного мислення, зв'язного мовлення, допитливості, виховується творчий смак, формується світогляд, соціальні вміння та навички, вчиться пристосовуватися до суспільства та співіснувати в ньому.

Багато вчених займалися проблемою соціалізації особистості, серед них є як вітчизняні (Б. Ананьєв, І.Д. Бех, Г. Беленька, А. Богущ, Н. Гавриш, О. Караман, Т. Кочубей, Т. Кравченко, Т. Поніманська, Ю. Приходько, І. Рогальська-Яблонська та ін.) так і зарубіжні науковці (Г. Тард, Е. Дюргейм, Ж.Ж. Руссо, Б. Скіннер, Л. Фейєрбах).

Як зазначає Б. Ананьєв, процес соціалізації належить «до усіх процесів формування людини як особистості, її соціального становлення, включення особистості в різні системи соціальних взаємин, інститутів та організацій, засвоєння людиною знань, норм поведінки тощо, які склалися історично» [5, с. 144].

Питання казки у своїх працях досліджували такі вчені, як А. Богущ, В. Бойко, Л. Кіліченко, Г. Кошелева, С. Русова, В. Сухомлинський, Д. Ушинський та ін. Науковці у своїх працях вивчали питання виховання, морального розвитку та соціалізації дошкільників казкою, яка має найбільш виховне та соціалізуюче значення у вихованні дітей дошкільного віку.

Соціалізація людини починає відбуватися ще в дошкільному віці, тому, що саме в цей період починають закладатися основи емоційного, волевого, інтелектуального, пізнавального, розумового, фізичного, психічного розвитку дошкільника, основні норми та правила поведінки особистості в колективі. Казка, гра, мультфільм, іграшка належать до основних засобів соціалізації дітей в дошкільному навчальному закладі. Саме казка має найбільш соціалізуючий вплив на становлення та розвиток особистості, як в дошкільному навчальному закладі так і в суспільному середовищі. «На жаль, – писав великий український педагог В.О. Сухомлинський, – педагогічний аспект соціалізації дотепер не тільки не вивчається з належною глибиною і всебічністю, але й не розглядається. А тим часом саме процес соціалізації є однією з найважливіших передумов формування виховної сили колективу» [4, с. 474] У дошкільному навчальному закладі створюються всі умови для розвитку, виховання та соціалізації дитини. Дитина отримує соціальний досвід в процесі спілкування, відбувається розвиток соціальних потреб, соціальна взаємодія з оточуючим довкіллям, дошкільники вчать слухати вихователя та перебувати в оточенні однолітків. Вихователі повинні прикласти максимум зусиль для того, щоб згуртувати дитячий колектив, прищепити дітям

любов до навколишнього середовища, навчити допомагати своїм одноліткам, ніколи не залишати в біді своїх друзів, прищеплюють навички суспільної поведінки, вчать самостійності, гуманності. Перебуваючи в дошкільному навчальному закладі між дітьми виникає дружба, прив'язаність, симпатія, прищеплюються навички соціальної поведінки, саме в цьому і проявляється процес соціалізації дітей дошкільного віку. Діти вчаться бути чуйними, поважати один одного, вихователів і батьків, ділитися іграшками, спільно гратися, піклуватися про тварин. За твердженням Г.М. Андрєєвої «Соціалізація – це двосторонній процес, що включає в себе, з одного боку, засвоєння індивідом соціального досвіду шляхом входження в соціальне середовище, систему соціальних зв'язків, з іншого боку, (часто недостатньо яка підкреслюється в дослідженнях) процес активного відтворення системи соціальних зв'язків за рахунок його активної діяльності, активного включення в соціальне середовище» [1, с. 334].

Досліджуючи процес соціалізації І.Д. Бех виокремив, що «високі моральні, естетичні й інтелектуальні почуття, які характеризують розвинену дорослу людину і які здатні надихнути її на великі справи й благородні вчинки, не дані дитині в готовому вигляді від народження. Вони виникають і розвиваються протягом дитинства» [3, с. 109-110]. Учений стверджує, що «педагогічно і психологічно доцільно організоване виховання, яким є його особистісно орієнтована модель, пов'язане з формуванням прагнення дитини до розвитку на основі потреби в самостійності, у подоланні відомого, у визначенні смислу «для себе» усієї системи суспільно значущих стосунків» [2, с. 4].

Завдяки соціалізації дошкільника засобами казки відбувається процес адаптації дитини в суспільстві, соціально-особистісного зростання, становлення особистості в соціумі, закладаються духовні, моральні та особистісні риси дітей дошкільного віку, формуються суспільні відносини, риси характеру, накопичується соціальний досвід спілкування з іншими людьми. Людяність, володіння соціальними нормами поведінки у різних життєвих ситуаціях, налагодження гармонійних та дружніх стосунків з однолітками та дорослими людьми – все це і формує особистість соціально компетентної дитини дошкільного віку.

Список використаних джерел

1. Андрєєва Г. М. Соціальна психологія [текст] / Г. М. Андрєєва. – М.: Наука, 1994. – 417 с.
2. Бех І. Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади / І. Д. Бех. К.: «Либідь», 2003. – 344 с.
3. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: [наук-метод. посіб.] / І. Д. Бех. – К.: ІЗМН, 1998. – 204 с.
4. Сухомлинский В. А. Избранные произведения. В 5 т. Т. 1 / В. А. Сухомлинский. – К.: Рад. шк., 1979. – 686 с.
5. Человек и общество. Проблемы социализации индивида: Сб. статей / Под общ. ред. Б. Г. Ананьева. – Л.: Изд-во Ленингр. ун-та, 1971. – 199 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>